MWONGOZO WA KUSAHIHISHA
KIDATO CHA PILI
MUHULA 3 2025

Teacher.co.ke

UFAHAMU MAJIBU

1. Lugha ya mwanadamu ✓1
   Utafiti wa lugha ya binadamu ✓1 — 1 x 2

2. Lugha anayotumia kuwasiliana nayo.
   Uwezo wa kutumia lugha
   Lugha ya binadamu ya mawasiliano ina upekee wake. kila hoja alama — 3 x1 =

3. Jukuma linalotekelezwana lugha katika jamii.
   Kuchunguza matumizi yake katika jamii.
   Kuchunguza kanuni zake za kimuundo.
   Kuchunguza kama kioo cha utamaduni. — 4 x 1

4. Huonyesha yanayoendelezwa na jamii Fulani, vitendo vyao na kazi zao.
   1 x 1
5. Lugha si kitu rasmi — 1 x 1

6. (i) Muhimu
   (ii) Jambo

   (iii) Ubunifu/kubuni
   3 x 1

MATUMIZI YA LUGHA

1.a) /l/
  b) /r/
2.Silabi za irabu pekee (i) mfano u+a=ua
  Silabi za konsonanti+konsonanti+irabu mfano (KKI) twa+ngwa au pwa+gu
  Silabi za konsonanti irabu (ki) mfano pa+ta
3.Mwerevu alituzwa jana.
4.a)Kijiko kilichovujika ni changu.
  b.)Jembe lililopotea ni letu.
5.Mwanajeshi alipigana kishujaa.
  Mwanajeshi shujaa alistaafu.
6.Kuonyesha tarakimu iliyoachwa mfano ’07 (2007)
  Kutofautisha kati ya sauti ng’ na ng mfano Ng’ombe amevunja ngome
7.Nitakwenda Dar-es salaam mwakani.
8.Kakangu aliniambia kuwa wakazi wa eneo hilo ni wafugaji stadi wa sungura.
9.a)kiki hiki
  b)uu huu
10.a)kuamua kesi
  b)Kufanya wazi bila kuficha.
11.Hapo petu pana siafu wengi
  Huko kwetu kuna siafu wengi
  Humo mwetu mna siafu wengi.

Download this and other FREE revision materials from https://teacher.co.ke/notes

Download this and other FREE materials from https://teacher.co.ke/notes

12.a)Mahali
b)Wakati.
13.Amepita mtihani wake na nafaa kumpongeza.
14.Wapi! Aka! Kefule! Mawe!
Mawe! Hata ulie damu, nyumba hii huingii.
15.Maji yalimwagwa kwenye barabara hiyo ili kuzuia mavumbi.
16.a)Alisifiwa/alipongezwa
b)Kuliudhi.
17.Ni nusu irabu
Ni ghuna
Haina unazali
Hutamkwa midomoni na katika kaakaa laini.
18.a)Mimi nitafua nguo kisha nitaoika chakula.
b)Ingawa vijana walifika mapema, hawakuweza kupata viti ukumbini.
AU
Vijana walifika mapema ingawa hawakuweza kupata viti ukumbini
19.Buzi lilipigwa kwa jiti likafa .
20.a)Mhunzi na mfinyanzi wanahesabiana pesa.
b)Chakula cha wageni kilipikika vizuri.
21.a)Sentensi ilenge maana ya mnyama wa kiume.
b)Sentensi ilenge maana ya mpunga unaobakia na maganda baada ya kukobolewa.
22.Juma alipiga mpira ukamwelekea mtoto
Juma alipiga mpira kwa niaba ya mtoto
Juma alitumia mpira kumpiga mtoto.
Juma alimpiga mtoto kwa sababu ya mpira

ISIMU JAMII

1a)Lugha ni mfumo wa sauti nasibu ambazo hutumiwa na jamii husika kwa madhumuni ya mawasiliano.
Ni chombo cha mawasiliano.
b)i]husaidia katika kubadilishana mawazo.
ii]Lugha huweka kumbukumbu.
iii]Hutumika kwa kuelimisha au kufundisha
iv]Lugha hutahadharisha,huonya na kutoa ilani Fulani.
V]Hutumiwa kuburudisha na kuchangamsha.
Vi]Lugha hutumiwa kushawishi
Vii]Lugha ni nyenzo ya mawasiliano
Viii]Lugha hutumiwa kuhamasisha jambo Fulani.
Ix]Ni kigezo kinachoweza kumfasiri binadamu.

FASIHI

1..a)Ni utanzu wa fasihi simulizi ambao hujumuisha utunzi wa maneno pamoja na utendaji wa wahusika.

b) i]Maagizo ya jukwaani-Ni uchezaji bubu.wahusika huonekana jukwaani wakizungumza na kutumia ishara kuonyesha matendo ya mtu anayeigizwa
ii]Majigambo-pia huitwa vivugo.mhusika hutoa majisifu yake kudhihirisha ubingwa wake.
iii]Vichekesho-ni mchezo wa kuigiza ambao dhamira yake ni kufurahisha hadhira na kuwafanya wacheke na kuburudika.
iv]Ngonjera-wahusika wawili au Zaidi hujibizana kishairi,kila mmoja akikariri ubeti/beti pamoja na utendaji wa ishara mbalimbaliza mikono,kichwa au midomo ili kuwasilisha ujumbe.

Download this and other FREE revision materials from https://teacher.co.ke/notes